

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2002-1614

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Alatalo, Ilppo			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Vankiloiden henkilökuntaan kohdistuva väkivalta ja väkivallan uhka: Työväkivallasta ja siihen liittyvistä tilannetekijöistä Suomen vankiloissa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Yleinen sosiologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2002-04-17	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 112 + liitteet 7
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielmassa selvitän vankiloiden henkilökuntaan kohdistunutta väkivaltaa Suomessa. Erityisesti tarkastelen väkivaltatilanteeseen liittyviä tekijöitä.</p> <p>Viitekehiksenä tutkielmassani ovat väkivaltatutkimus, etenkin väkivaltatilanteeseen vaikuttavien seikkojen ja työväkivallan osalta sekä vankilatutkimus. Oletuksena on, että henkilöstöön kohdistuvan väkivallan esiintyminen ei ole sattumanvaraista.</p> <p>Aluksi tarkastelen väkivaltaa yleensä sekä esittelen Farringtonin integroidun rikosteorian, jonka avulla väkivallan ja väkivaltatilanteen selittämistä. Keskeisiä työleni ovat myös Felsonin ja Luckenbilin vuorovaikutustilanteen analyysimallit.</p> <p>Työväkivaltaa tarkastelen mm. uhritutkimuksien avulla. Erityisesti naisten työväkivalta on lisääntynyt Suomessa. Tietyt työhön liittyvät seikat lisäävät työntekijän. Kotimaisissa uhritutkimuksissakin erotettu tietyt ammattialueet erotetaan väkivallan riskialoiksi. Kontrollityö, johon vankeinhoitotyö luetaan, on yksi näistä aloista.</p> <p>Vankilan tehtävä, rakenne ja yhteisö aiheuttavat vastakkainasettelua vankilassa ryhmien ja yksilöiden välillä.</p> <p>Vankilan tehtävänä on vapausrangaistuksien täyttämönpäno. Tehtävä määritellään toisinkin. Foucaulttilaisittain vankilan tosiasiallisena, epävirallisena tehtävänä on tuottaa lainrikkojia.</p> <p>Vankilan fyysisen ja toiminnallisen rakenteen lähtökohtana on halutun valvonnan tason saavuttaminen. Vankilayhteisössä keskeisiä ovat vankien ja henkilökunnan alakulttuurit ja näiden kohtaamisessa syntyvä vankilakulttuuri.</p> <p>Lainsäädäntö ja muut normit määrittävät vankien ja henkilökunnankin aseman väkivaltatilanteissa. Henkilökunnan koulutuksessa on kiinnitetty enemmän huomiota konfliktitilanteen kohtaamiseen ja hallintaan.</p> <p>Virkamiehen väkivaltaisina vastustamisena pidettyjen väkivaltatapauksen määrä on vankiloissa pitkällä aikavälillä kasvanut. Aivan viime vuosina määrä on kääntynyt laskuun.</p> <p>Pääaineistoinani ovat henkilökuntaan kohdistuneista väkivalta- tai väkivallan uhkatapauksista vankeinhoito-osastoon lähetettyjen ilmoitusten asiakirjat 1993-1996 sekä vankiloille osoittamani kyselyn tulokset vuodelta 1995. Muita lähteitä ovat mm. aiemmin tekemäni vankihaastattelut. Väkivaltatapauksia olen arvioitu sisällöllisinä kokonaisuuksina ja taulukoinnin perusteella tehdyin analyysin.</p> <p>Tuloksista. Tyypillisesti tekijä toimii yksin. Hän on keskimääräistä vankia nuorempi, pitkätuomioisempi, väkivalta-rikoksiin syylistynyt ja 2-4:ttä kertaa vankilassa. Noin viidesosassa tapauksista tekijän on raportoitu olleen päihtynyt. Kohde on valvontahenkilöstöön kuuluva yleensä henkilökunnan keski-ikää nuorempi. Tavanomaisimmin tapahtumat sisältävät nimittelyä ja sanallista uhkailua. Vastaanhangoittelua, rimpuilua, lyömisestä, potkimista, jopa aseellista uhkailua ja päälle käyntiäkin esiintyi.</p> <p>Väkivaltatapahtumat sattuivat yleensä päiväsaikaan vankien asuinosaistoilla. Vankien ohjatuissa toiminnoissa, työhuoneilla tai opiskelutiloissa väkivaltatilanteita esiintyi vähän. Vankilassa oli osoitettavissa toiminnallisia riskitihentymiä, joissa väkivaltatilanteet useimmiten syntyivät. Näitä olivat mm. puuttuminen vangin olemiseen (kieltämällä, olemalla mahdollistamatta, neuvomalla jne.), vangin ja hänen sellinsä tarkistaminen, vangin päihtymyksen toteaminen sekä kielteisten päätösten tiedoksi antamistilanteet. Tapahtumiin liittyi yleensä jonkin asteista edeltävää vuorovaikutusta. Vuorovaikutuksen olemassaolo mahdollistaa tilanteeseen vaikuttamisen.</p> <p>Lopuksi pohdin mm. henkilökuntaan kohdistuneen väkivallan toiminnan ja valintojen rationaliteetteja integroidun rikosteorian mallin avulla.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords vankeinhoito - henkilöstö - väkivalta väkivalta - työelämä - tilanne työelämä - vuorovaikutus			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			